

MANITOBA

Bár a Kanadai Magyar Ujságot Winnipegben állították elő megalapítása óta, most került első ízben vezető helyre a fenti cím. Ugy éreztük mindig, hogy a távoliság ellenére valamiképpen közelebb állnak hozzánk azon honfitársaink, akik szétosztottan és elszigetelve élnek messze tőlünk és következképpen talán még nagyobb érdeklődéssel, őszintébb epedéssel várják egyetlen konstruktív, tehát építő célzattal szerkesztett hetilapunkat, mint Winnipeg vagy a nagy magyar telepek ezen szempontból nagyobb igényű embere.

Most azonban Manitoba egész Kanada lakosságának homlokterébe került a július 15-én megtartandó gyémántjubiléum ünnepségek alkalmából is így mi sem maradhatunk el az ünneplők közül. Nyugatkanada legkeletibb tartománya ugyanis jogai törvénybeli hatáskörében hatvanadik évfordulójához érkezett és ebből az alkalomból egy a hivatalos, mint a társadalmi körök megállnak egy pillanatra a hatvanadik mérföldkönnél, hogy visszapiantassanak az elmúlt pionír-esztendőik eseményeire.

Mert Manitoba gyémántjubiléuma nemcsak helyi, tartományi avagy birodalmi jellegű határok. Ma, amikor a Manitoba néven világhírűvé vált nyugatkanadai tavaszi buza a legtávolabbi országokban is versenyképesen veszi fel a küzdelmet; amikor a winniepegi gabonatorzsdei jegyzéseket nemcsak Saskatchewanban és Albertában, hanem a Tiszavidéken és az elszakított Bánáthban is egyforma aggodalommal lesik a gazdák; amikor a Hudson Bay vasút és Churchill kikötőjének megépítése egyik napról a másikra új fővonalat rajzolt Északamerika immár teljesen kialakult közlekedési térképébe és mikor az Új és Óvilág közötti légi személyforgalom legbiztosabb útjának a Winnipeg-Grönland-London irányú tartják a repülési szakértők: akkor nekünk sem szabad lebecsülnünk Manitoba gyémántjubiléumát.

Hatvan esztendővel ezelőtt bizony még kevesen hitték, hogy a winniepegi sáros dűlőutak helyén alig egy-két évtized alatt Nyugatkanada üzleti központja épüljön s akkor ugyan még kevés magyar járta a jelentéktelennek tűnő kis vadnyugati falu utcáit. De, hogy jártak egy félszázaddal ezelőtt Manitobában magyarok, azt bizonyítja a nyugatkanadai magyar telepek nem egy őszbecsavarodott fejű pionír magyarja s ki tudná számontartani hányan távoztak el tőlünk a prérinél boldogabb indiánmezőkre, hogy örökre magukkal vigyék a hatvan év előtti manitobai magyarságról őrzött sok nagy titkukat...

Mondják, hogy Winnipeg alapító polgárainak névsorában szerepel egy Nagy nevű elangolosodott család, melynek őse valamikor Kossuth alatt szolgált a 48-as szabadságharcban. Hogy az akaratlanul, de derekasan végigküzdött világháború hősei közül pedig nem egy-kétszáz, de több ezer fordult meg — sajnos munkanélküli bolyongásban — a prérin világhírűvé fejlődött székelyvárosában: azt minden kanadai magyar tudja. És illő, hogy amikor Manitoba hatvanadik születésnapját ünneplik, akkor mi is emlékezzünk meg azokról, akik egy félszázaddal ezelőtt Woodridge és Neepawa tájékán az ekéjükkel — és mindazokról, akik azóta is a munkás becsületükkel írták bele nevüket a jubláló Manitoba aranykönyvébe.

PERSELY

IRTA: ZAGON ISTVAN

Addig a napig semmi baja se volt a világon.

Szerette az életét, a munkáját, a feleségét, a gyerekeit és általában nagyon meg volt elégedve a sorsával. És meg is volt rá minden oka. A sors igazán megadott neki mindent, amit kívánt. Se többet, se kevesebbet.

Adott neki a sors valami egyszerű mindennapi nevet, éppen nekivalóit. Mondjuk azt, hogy Fehér. Vagy Fekete. Például Fekete Péter.

Adott neki egy állást valami vállalatnál, mondjuk egy állami vízvezeték üzemnél ő volt a fő melles. Elég szép állás volt, tisztességesen fizették, mindennap husz lehetett belőle enni, háromszobás lakást tartani, az asszonyt, meg a gyerekeket rendesen járattani.

Az asszony, Fekete Péterné, született Fehér Kató, nem volt se túlságosan szép, se túlságosan okos, úgy, hogy sohase volt vele semmi baj és a gyerekek bizonyítványa is olyan fele két-három volt, egyszóval a családnak s a családfőnek minden kihatása megvolt arra, hogy elmondhassa az ember róluk: boldogok voltak — mert soha nem történt velük semmi különös.

Egész addig a napig, amikor Fekete azt a perselyt megpillantotta.

A perselyt, a takarékperselyt, amely ott fénylött egy bank kasszájában és vagongyűjtésre csabított plakáton csalogatta magához a járókelőket. A plakáton kék ég alatt kedves kis ház vi-

rult, kerttel, a kertben bájos fiatalasszony hímblódozott egy fűgőgyáiban, előtte két hancurozó gyerek, akárcsak az ő gyerekei, a Petike, meg a Katóka és a család fő piroskötéses regényt olvasott egy kertszéken, narancssárga ernyő alatt.

Ez a látvány nagyon megragadta Fekete figyelmét és elolvasta a plakátot.

És megtudta, hogy ha a kasszába kitett perselybe naponként beletesz csak ennyit, megennyit, amely összeget meg se érez, akkor husz év múlva felépítheti a plakáton lebegő gyönyörűséget.

És az még nem lett volna baj, ha ezt a dolgot Fekete csak egyedül látta volna meg. De éppen akkor került a persely a tisztességesen fizették, mindennap husz lehetett belőle enni, háromszobás lakást tartani, az asszonyt, meg a gyerekeket rendesen járattani.

És aztán a különbséget a Petikével, meg a Katókéval. Ők mentek karonfogva, hátul és a két gyerek kézenfogva, elől.

És megálltak a kassza előtt.

És elolvasták a plakátot, ki gyorsabban, ki lassabban.

Azután összenéztek és Fekete hosszabb hallgatás után így szólt:

— Hát van benne valami... — Van, van — bólogatott Feketének, aztán elgondolkodva továbbmentek és nem beszéltek többet a dologról.

Másnap délelben azonban egyszerre csak megszólalt Petike hogy aszondja:

— Apukám, mikor veszel egy olyan perselyt?

— Egy olyan perselyt, — mondta Katóka is, aki boldogtalan volt, ha nem ismételhette azt, amit a bátyja mondott.

BORAH SZENÁTOR A REVIZIÓRÓL...

Az Amerikát tanulmányozó politikájához, erkölcsi súlyát igenis felhasználhatja arra, hogy Európával közölje, mi a véleménye ezekről a kérdésekről és hogy mit tekintene az amerikai közvélemény ama problémák igazságos elintézésének, amelyek Európában új veszély-zónákat teremtenek. Bizom benne, hogy ilyen amerikai politika nem maradhatna hatás nélkül az európai közvéleményre, annál inkább mert hiszen az európai Egyesült Államok sem alakulhatnak meg mielőtt a fentemlített változások meg nem történnek.

— Mindig az volt a benyomásom, hogy Briand az európai Egyesült-Államok megalakítására irányuló tervével sem követi más célt, minthogy a mai hatalmi és politikai helyzetet és a mai európai határokat akarja új biztosítékkal, garanciákkal el látni. Én azonban nem hiszem, hogy ez lehetséges legyen. A versaillesi és a vele rokon trianoni szerződéseket én mindig veszedelemnek tekintettem az európai béke számára — fejezte be beszédét Borah — és hiszem, hogy a magyar revízió Európa békéjét jelentősen biztosabb alapokra fektetné.

Amerika részt vett a békeszerződések megbeszélésében — mondotta többek között Borah szenátor — ezért erkölcsileg felelősnek tartom ezeket az alkotásokat a fejlődésért és következményeikért. Megvagyok róla győződve, hogy még ha ragaszkodnak is az új bizonyalmaktól való tartózkodás

TÖBBSZINŰ VILÁGÍTÓ CSÖVET TALÁLT FEL EGY MAGYAR

EGY FIATAL MAGYAR FIZIKUS UTTÖRŐ FELFEDEZÉSE A VILÁGÍTÁS-TECHNIKA TERÉN

Valószínűleg látták már olvasóink ugynevezett "neon"-fényű világitott feliratokat és hír detéseket a nagyobb kanadai városokban. Legújabbán már a postarepülőgépek irányítására is ilyen fényező toronyokat építettek s éppen azért különös érdeklődésre tarthat számot alábbi cikkünk, amely egy újabb világitó magyar találmányról számol be.

A neon-csővel azonban megállt a világítás-technika fejlődése. A jelenlegi eszközökkel egy cső csak egyféle színt tud produkálni. Ezelőtt fél évvel még kinevezték azt a magyar kereskedőt, aki több színben világító neon-csőveket akart rendelni. Azt mondták neki, hogy ezt neon-gázcsővel ma nem lehet megvalósítani... Egy Berlinben élő

Előtt a kávéházi feketekavé a megszokott törzskávéházban, ami az első héten egyáltalában nem okozott semmi változást Fekete életében, de egy hét múlva egyszerre csak úgy találta, hogy azért, hiába, annak a rongy kávéházi feketének mégis csak más az ize valahogy...

De ránézett a perselyre, amely ott trónolt a család vagyongyűjtési oltárán fényes hidegséggel és hallgatott.

Nem mentek el a moziba és amikor a Szabókék megkérdezték, hogy láttátok-e ezt, meg azt a filmet, azt okvetlenül néztek meg, mert olyat még nem láttatok, akkor Feketének csak sóhajtott egyet és hallgatott.

És amikor a színházban a tizenkettedik sorban ültek és a Kőművesék ott ültek a nyolcadikban és hátraintettek, akkor mind a ketten arra gondoltak, hogy lám a Kőműveseknek havi kétszáz pengővel kevesebb jövedelmük van és azért ők mégis a nyolcadikban ülnek, ahonnan igazán sokkal jobban élvezi az ember a Tusó Tusi arcgödörreit, mondhatom, hogy így nem is ér az egész darab semmit és mit fognak a Kőművesék gondolni...

De azért egyikük se szólt semmit, csak nyeltek egyet és hallgattak.

Viszont a gyerekek se mentek el a cirkuszba, mert azért a gyenge bizonyítványért éppen elég jó lesz nekik egy cukrászda is, de nem muszáj két krémest enni, Petike, éppen elég lesz neked egy is.

És elmaradt az új tavaszi kalap és az átalakított kalap nagyon jól sikerült ugyan, de azért a Kismiskáné, amikor meg-

mutatta a modellt. A besötétített laboratóriumban a hatalmas üvegcső-betűk pazar játéka kezdenek.

— Hosszu, tudományos munka eredménye, — mondja Bay Zoltán — melynek titka újfajta kondenzátor, újfajta kapcsolás és az elektromos feszültség speciális alkalmazása. Ugyanolyan a kezelése, mint az eddigi neon-csőnek, ugyanannyi az áramfogyasztása, ezzel szemben kétszerannyi színt játszik.

Bay dr. nemrég jött vissza Párisból, ahol egy világcéggel igen kedvező tárgyalásokat folytatott a találmány értékesítéséről. Egyébként telve van tudományos tervekkel. Működésén elismerésül a német állam mint magyar állampolgárt egyévi kutatási ösztöndíjjal részesítette. Aki ismeri a német körülményeket, tudja mit jelent ez! A Collegium Hungaricum révén, amely mögötte áll kutatásait megkönnyítésében, természetesen minden idegszálával a magyar kultúrához kapcsolódik Bay Zoltán. A magyar természettudományos világ hívaló munkatérnyert a fiatal tudósban és fel-találóban.

Ugy kellett belőle kihuzni minden szót. Találmányáról csak mellékesen beszélt. Az igazi tudósban mindig a kutatás vágya ég. A találmány pedig már eredmény. Magyarzat helyett be-

Egy világhíresség, akinek nagyapját Székelynek hívták

Erdekes lesz megjegyeznünk, hogy Elisabeth Rethberg, a világhírű newyorki énekesnő, aki nemrég Budapesten vendégszerrepelt, magyar származású. Amerikában megjelent hiteles életrajzában vannak magyar vonatkozások is.

A Metropolitan Opera világhírű szopránójának nagyapja magyar ember volt, izig-veg magyar! Székelynek hívták. Székely Ádámnak. 1848-ban a szabadságharcban főhadnagy volt. Amikor szomorú véget ért a szabadságharc, akkor lovon mene-

kült Lengyelország felé. A jó ki-dőlt, nem bírta tovább. S a határtól egyalag vándorolt Lengyel országba.

Elisabeth Rethberg nagyapja nem tudott boldogulni Lengyelországban. Elindult új hazát, új foglalkozást keresni magának. A szükség megtanította olyan munkára is, amelyet azelőtt sohasem végzett. Sziléziába került és hogy ne tudják azt, hogy menekült magyar tiszt, emigráns, felvette a Müller nevet. Müllernek hívták attól kezdve.

szott el az uccán, a villamos előtt és a vezető lefékezett. Semmi baj nem történt a kerékpáros felátáskozkodott, az izgatott villamosutasok visszaültek a helyükre, köztük Feketék is.

És meglepetten vették észre, hogy eltűnt.

Eltűnt a persely, amelyet a nagy izgalomban Fekete otthagytott a padon.

Eltűnt a persely, egyhavi ösz-szezsugorgatott tartalmával és a család egy pillanattig kábultan nézett össze.

— Most mi lesz? — kérdezte Feketének.

— Mi lenne? — mondta Fekete valami bizonytalan, de határozottan nem kétségbeesett érzéssel szívében.

— Most majd biztosan meg kell fizetni a perselyt a banknak. Benne van a szabályzatban, hogy a persely a bank tulajdona és, ha elvész, akkor meg kell fizetni.

— Anyi baj legyen — mondta Fekete büszkén. — Hát majd megfizetem.

— És... és hozol másikat, Apuka? — kérdezte félénken Petike.

— Hozol másikat? — érdeklődött Katóka.

— Nem tudom — dörmögte Fekete szórakozottan — majd meg beszélünk róla.

De nem beszéltek. Nem beszéltek többet egy árva szót se. És ennél fogva folyt minden úgy, mint a régi, boldog időkben a persely előtt.

És ennél fogva meg ma is boldogan élnek, ha meg nem hal-tak.